

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและ การจัดสวัสดิภาพสัตว์ศึกษาเฉพาะกรณีสุนัขและแมว¹

อภิญา ไพรเลื่อน²

จากการศึกษาทำให้ทราบว่ากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ศึกษาเฉพาะกรณีสุนัขและแมว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สัตว์ทุกชนิดรวมถึงสุนัขและแมวได้รับความคุ้มครองในเรื่องการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์อย่างเหมาะสม เนื่องจากสุนัขและแมวเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งมีชีวิต โดยเจ้าของสุนัขและแมวซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ ทั้งนี้ในระหว่างการเลี้ยงดู การนำสัตว์ไปใช้งาน หรือเพื่อการแสดง เพื่อให้สุนัขและแมวได้รับความคุ้มครองตามธรรมชาติอย่างเหมาะสม ซึ่งปัจจุบันยังมียังพบช่องโหว่ของกฎหมายและเกิดการบังคับใช้กฎหมายไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควรมีการศึกษาศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ศึกษาเฉพาะกรณีสุนัขและแมวเพื่อเป็นกรอบในการศึกษาว่าปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ศึกษาเฉพาะกรณีสุนัขและแมวสามารถคุ้มครองและจัดสวัสดิภาพสุนัขและแมว และควบคุมเจ้าของสุนัขและแมวได้เพียงพอ เพื่อให้สุนัขและแมวได้รับความคุ้มครองตามธรรมชาติอย่างเหมาะสมตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ศึกษาเฉพาะกรณีสุนัขและแมว ยังไม่ชัดเจน ยังไม่ครอบคลุมด้วยกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ศึกษาเฉพาะกรณีสุนัขและแมว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จรล เล้งวิทยา และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุฑพร วงศ์ทองสวรรค์ และ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนิยผล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนสุนัขและแมว ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายกำหนดการขึ้นทะเบียนสุนัขและแมวไว้อย่างชัดเจนและบังคับใช้เป็นการทั่วไป ซึ่งทำให้ไม่สามารถระบุจำนวนสุนัขและแมวได้และไม่สามารถทำให้ทราบถึงตัวเจ้าของสุนัขและแมวไว้อย่างชัดเจนทำให้มีสุนัขและแมวที่มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของอยู่เป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่น สุนัขไปกัดผู้อื่น ที่ไม่สามารถตามหาเจ้าของสุนัขให้มาคนรับผิดชอบได้ หรือแมวเข้าไปปัสสาวะ อุจจาระในบ้านผู้อื่นก็ที่ไม่สามารถตามหาเจ้าของแมวให้มาคนรับผิดชอบได้ เป็นเหตุทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าบุคคลใดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบจากการกระทำของสุนัขและแมวที่เกิดขึ้นได้เมื่อไปสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ผู้อื่น หรือแม้กระทั่งหากมีการขึ้นทะเบียนสุนัขและแมวเกิดขึ้นแล้วก็จะทำให้สุนัขและแมวได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเป็นไปตามหลักป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสุนัขและแมวในที่สาธารณะ ในประเทศไทยมีเจ้าของสุนัขและแมวขาดความรับผิดชอบต่อสัตว์เลี้ยงของตนเป็นจำนวนมาก ปล่อยสัตว์เลี้ยงของตนไปสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น โดยเฉพาะในที่สาธารณะ เช่น สุนัขและแมวไปขับถ่ายปัสสาวะ อุจจาระในพื้นที่สาธารณะถือเป็นการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่สังคมซึ่งเป็นสถานที่ส่วนร่วม หรือสุนัขเข้าไปกัด ทำร้ายผู้อื่น หรือไปทำลายทรัพย์สินอย่างอื่นให้เกิดความเสียหาย เหตุการณ์ดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเกิดจากการที่เจ้าของสุนัขและแมวขาดความรับผิดชอบในการดูแลสัตว์เลี้ยงของตน

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการลงโทษการทารุณกรรมสุนัขและแมวอย่างทารุณโหดร้ายโดยมีเหตุการณ์ฯ ไปประเทศไทยยังมีการทารุณกรรมสุนัขและแมวยุ่อย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดๆที่ทำให้สุนัขและแมวได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ เช่น ผู้กระทำความผิดได้ทำร้ายสุนัขและแมวให้ได้รับบาดเจ็บสาหัส หรือถึงตาย พิกลพิการ ผิดรูปผิดร่าง สาหัสได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานแสนสาหัส จนตายไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ การกระทำดังกล่าวถือว่าการทารุณโหดร้ายซึ่งปัจจุบันยังมีการกระทำความผิดเช่นนี้เกิดขึ้นอยู่เรื่อยๆ เนื่องจากผู้กระทำความผิดไม่ได้รู้สึกเกรงกลัวต่อกฎหมายแต่อย่างใด และหากมีการทารุณกรรมสุนัขและแมวโดยมีเหตุการณ์ฯเกิดขึ้น กฎหมายจึง

ควรต้องมีการลงโทษผู้กระทำความผิดให้หนักกว่าความผิดทารุณกรรมแบบธรรมดา เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับผลของการกระทำในการกระทำความผิดนั้น

ปัญหาประการที่สี่ คือ ปัญหาเกี่ยวกับการลงโทษปรับกรณีที่เจ้าของสุนัขและแมวไม่นำสัตว์เลี้ยงของตนไปฉีดวัคซีน ปัจจุบันในประเทศไทยยังมีสุนัขและแมวอยู่จำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาดต่างๆ ซึ่งการฉีดวัคซีนดังกล่าวถือเป็นการจัดสวัสดิการให้กับสัตว์เลี้ยงที่เจ้าของสุนัขและแมวมีหน้าที่จะต้องพาสัตว์เลี้ยงของตนไปรับการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคระบาดต่างๆ หากสุนัขและแมวไม่ได้พาสุนัขและแมวของตนไปรับการฉีดวัคซีนตามที่กฎหมายกำหนดก็เป็นเหตุให้สุนัขและแมวติดโรคระบาดต่างๆตามมาได้ เช่น โรคพิษสุนัขบ้าซึ่งถือว่าเป็นโรคระบาดที่ร้ายแรงมากมีอันตรายร้ายแรงถึงชีวิต หากเกิดขึ้นกับสัตว์จะทำให้สัตว์นั้นป่วยเสียชีวิตไปในที่สุด หรือหากเกิดขึ้นกับคนจะมีอันตรายร้ายแรงถึงชีวิต คนที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าจะเสียชีวิตเกือบทุกราย จะเห็นได้ว่าหากเจ้าของสุนัขและแมวไม่พาสัตว์เลี้ยงของตนไปฉีดวัคซีนก็จะทำให้เกิดความเดือดร้อนและเสียหายแก่สังคมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้การฉีดวัคซีนถือเป็นการจัดสวัสดิภาพสัตว์

จากการศึกษาประเด็นปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ศึกษาเฉพาะกรณีสุนัขและแมวได้ 4 ประเด็นปัญหา ผู้ศึกษาพบว่ามีข้อสนอแนะคือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนสุนัขและแมว ผู้ศึกษาพบว่ามีข้อสนอแนะคือ

ให้เพิ่มเติมมาตรา 22 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 โดยมีการเพิ่มเติมในมาตรา 22 วรรคหนึ่ง โดยให้เจ้าของสุนัขและแมวมีหน้าที่ไปขึ้นทะเบียนสุนัขและแมวและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

มาตรา 22 วรรคหนึ่ง จากเดิม

“เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด”

แก้ไขเพิ่มเติมข้อความในมาตรา 22 วรรคหนึ่ง ดังนี้

“เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในกรณีสุนัขหรือแมวเจ้าของสัตว์ต้อง

ดำเนินการขึ้นทะเบียนสุนัขหรือแมวภายใน 120 วันนับแต่วันที่สุนัขหรือแมวเกิด หรือภายใน 30 วัน นับแต่วันที่นำสุนัขหรือแมวมาเลี้ยง ด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปทำการแทนได้”

2.ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสุนัขและแมวในที่สาธารณะ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ

ให้เพิ่มเติมมาตรา 23 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพ สัตว์ พ.ศ.2557 ซึ่งคำว่าสัตว์ในพระราชบัญญัตินี้หมายความว่าสุนัขและแมวด้วย โดยมีการเพิ่มเติม ในมาตรา 23 วรรคหนึ่ง ให้เจ้าของสัตว์มีหน้าที่การควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสัตว์ ให้เจตดังต่อไปนี้
มาตรา 23 วรรคหนึ่ง จากเดิม

“ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใดๆให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตน โดยไม่มีเหตุอันสมควร”

แก้ไขเพิ่มเติมข้อความในมาตรา 21 วรรคหนึ่ง ดังนี้

“ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใดๆให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตน โดยไม่มีเหตุอันสมควร กรณีสุนัขและแมวให้เจ้าของสัตว์มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ห้ามมิให้ผู้ใดเลี้ยงสุนัขและแมวในที่หรือทางสาธารณะหรือในที่ของบุคคลอื่น โดยปราศจากความยินยอม

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยสุนัขและแมว ซึ่งหมายความว่าถึงการสละการครอบครองสุนัขและแมวให้อยู่นอกสถานที่เลี้ยงโดยปราศจากการควบคุมในที่หรือทางสาธารณะหรือในที่อื่นใด โดยเด็ดขาด”

3.ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการลงโทษการทารุณกรรมสุนัขและแมวอย่างทารุณโหดร้าย โดยมีเหตุการณ์ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ

ให้เพิ่มเติมมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 ซึ่งเดิมมีหนึ่งวรรค แก้ไขเพิ่มให้มีวรรคสองและวรรคสาม

มาตรา 20 จากเดิม

“ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร”

แก้ไขเพิ่มเติมให้มีวรรคสองและวรรคสามในมาตรา 20 ดังนี้

“ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้มีการทารุณกรรมสัตว์อย่างทารุณโหดร้ายจนเป็นเหตุให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บสาหัส พิกลพิการ จนถึงแก่ความตายไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ ให้ผู้กระทำความผิดรับโทษหนักขึ้นถึงหนึ่งของโทษที่ศาลได้กำหนดสำหรับผู้นั้น

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำขึ้นกับสัตว์มากกว่า 1 ตัว ขึ้นไป ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นถึงหนึ่งของโทษที่ศาลได้กำหนดสำหรับผู้นั้น ”

4.ปัญหาเกี่ยวกับการลงโทษปรับกรณีที่เจ้าของสุนัขและแมวไม่นำสัตว์เลี้ยงของคนไปฉีดวัคซีน ผู้ศึกษาพบว่ามิใช่อสนอแนะคือ

แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 21 จากเดิม

“มาตรา 21 เจ้าของสัตว์ควบคุมผู้ใดไม่จัดการให้สัตว์ควบคุมได้รับการฉีดวัคซีนตาม มาตรา 5 หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 6 วรรคสอง มาตรา 7 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 18 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับสองร้อยบาท”

แก้ไขโดยให้เพิ่มเติมข้อความในมาตรา 21 ดังนี้

“มาตรา 21 เจ้าของสัตว์ควบคุมผู้ใดไม่จัดการให้สัตว์ควบคุมได้รับการฉีดวัคซีนตาม มาตรา 5 หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 6 วรรคสอง มาตรา 7 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 18 วรรคหนึ่ง ในกรณีที่เจ้าของสุนัขและแมวไม่พาสุนัขและแมวไปฉีดวัคซีนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองร้อยบาทจนถึงหนึ่งพันบาท

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำขึ้นกับสัตว์มากกว่า 1 ตัว ขึ้นไป ผู้กระทำความผิด จะต้องรับโทษหนักขึ้นถึงหนึ่ง ”

เอกสารอ้างอิง

- คณิต ฌ นคร. กฎหมายอาญาภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร:บริษัทสำนัก
วิญญูชน จำกัด, 2546).
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดและลหุโทษ (กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557).
- สมศักดิ์ สิงห์พันธุ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา เล่ม 4 ตอน 1 (กรุงเทพมหานคร:
บริษัท วิคตอรี เพาเวอร์ พอยท์ จำกัด, 2529).
- สำนักเรียนวัดประยูรวงศาวาส. เรียนรู้ธรรมของพระพุทธเจ้าฉบับธรรมศึกษาชั้นตรี.
พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอ็มไอเอส, 2557).
- สุปัน พูลพัฒน์. คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334-398.
พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิคตอรี เพาเวอร์ พอยท์ จำกัด, 2529).
- หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญา ภาค 2-3. พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553).